

როგორ მოვემზადოთ ერთიანი
ეროვნული გამოცდებისათვის

ლიტერატურა

(არჩევითი გამოცდა)

შეფასებისა და გამოცდების

ეროვნული ცენტრის

ქართული ენისა და ლიტერატურის ჯგუფი

თბილისი

2025

სსიპ - „შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის“ მიერ ვებ-გვერდზე განთავსებული საგამოცდო კრებულები წარმოადგენს ცენტრის საკუთრებას და დაცულია საქართველოს კანონით „საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“.

სსიპ - „შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრი“ ვებ-გვერდის მომხმარებელს / ვიზიტორს აძლევს უფლებას იხილოს და ჩამოტვირთოს აღნიშნული კრებულები, რომლებსაც მხოლოდ საინფორმაციო დანიშნულება აქვს. დაუშვებელია ტექსტში რაიმე ცვლილების შეტანა, რეპროდუქცია, თარგმნა და სხვა საშუალებებით გავრცელება (როგორც ბეჭდვითი, ასევე ელექტრონული ფორმით) სსიპ - „შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის“ ნებართვის გარეშე. იკრძალება საგამოცდო კრებულების გამოყენება კომერციული მიზნებისათვის.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

შესავალი -----	5
საგამოცდო მოთხოვნები -----	6
ტესტური დავალებების ნიმუშები და შეფასების კრიტერიუმები	
I. ქართული ლიტერატურა	
ა) დავალებების ნიმუშები -----	6
ბ) შეფასების კრიტერიუმები -----	13
II. მხატვრული ტექსტის ანალიზი	
ა) დავალებების ნიმუშები -----	14
ბ) შეფასების კრიტერიუმები -----	27

შესავალი

წინამდებარე კრებული განკუთვნილია მათთვის, ვინც აპირებს ერთიან ეროვნულ გამოცდებზე არჩევით საგნად ლიტერატურის ჩაბარებას. კრებულში მოცემულია საგამოცდო მოთხოვნები, ტესტური დავალებების ნიმუშები და ამ დავალებების შეფასების კრიტერიუმები.

ლიტერატურის საგამოცდო ტესტი ორი ნაწილისაგან შედგება: **I. ქართული ლიტერატურა** (მაქსიმალური ქულა 40), რომელშიც მოცემული დავალებებით მოწმდება საგამოცდო პროგრამით გათვალისწინებული ნაწარმოებების ცოდნა, ტექსტის ცალკეული მონაკვეთების ადეკვატური გაგებისა და გააზრების უნარი, კერძოდ, აბიტურიენტს მოეთხოვება ამა თუ იმ ნაწარმოების ფაბულისა თუ ცალკეული ეპიზოდების გახსენება, პერსონაჟის ხასიათის ანდა ქცევის მოტივაციის გააზრება და სხვ. ტესტის პირველ ნაწილში მოცემული იქნება 20 არჩევითპასუხებიანი და 5 ღია ტიპის დავალება (ყოველი მათგანის რიგითი ნომრის მარცხენა მხარეს ფრჩხილებში მითითებული ციფრი აღნიშნავს დავალების მაქსიმალურ ქულას, რომლის მიღებაც შეუძლია აბიტურიენტს ამ კონკრეტული დავალების სწორად შესრულების შემთხვევაში);

II. მხატვრული ტექსტის ანალიზი (მაქსიმალური ქულა 30). ამ დავალებით მოწმდება მხატვრული ტექსტების (ან მათი ნაწყვეტების) შედარებითი ანალიზის უნარი კონკრეტული სამი მითითების მიხედვით. საანალიზოდ მოცემული ორი ტექსტიდან, ერთი არასაპროგრამოა, ხოლო მეორე შეიძლება იყოს როგორც საპროგრამო, ასევე არასაპროგრამო.

ლიტერატურის ტესტის მაქსიმალური ქულაა 70, გამოცდისათვის განკუთვნილი დროა 4 საათი.

გ ი ს უ რ ვ ე ბ თ წ ა რ მ ა ტ ე ბ ა ს !

საგამოცდო მოთხოვნები

აბიტურიენტს მოეთხოვება:

- ნაწარმოების თემისა და იდეის, მოტივების, ცალკეული დიალოგებისა თუ მონოლოგების, მხატვრული სახეების, სიტუაციის, კოლიზიის არსისა და პერსონაჟთა ქცევის მოტივაციის ადეკვატური გააზრება;
- ლიტერატურული ტექსტის ცალკეულ კომპონენტთა და სხვადასხვა მხატვრულ ნაწარმოებს შორის კავშირების დამყარება; მათ შორის მსგავსებებისა და განსხვავებების მიგნება და შედარებითი ანალიზი;
- მწერლის ენის, სტილის ძირითადი თავისებურებებისა და გამომსახველობითი საშუალებების სწორად აღქმა და გააზრება;
- ლიტერატურული ტექსტისადმი ინდივიდუალური დამოკიდებულების გამოვლენა;
- ტექსტში აღწერილ მოვლენათა ისტორიული კონტექსტის გააზრება;
- ტექსტებში აღწერილი რეალიების, ტოპონიმების (გეოგრაფიულ ადგილთა სახელების) ცოდნა;
- საგამოცდო პროგრამით გათვალისწინებულ მწერალთა ბიოგრაფიების ძირითადი მომენტების ცოდნა.

ლიტერატურის საგამოცდო ტესტით შემოწმდება:

- საგამოცდო პროგრამაში შეტანილ ნაწარმოებთა სიუჟეტების (მოვლენების, ფაქტებისა და მათი თანამიმდევრობის) ცოდნა;
- პერსონაჟების შესახებ ტექსტში მოცემული ინფორმაციის (პორტრეტი, თავგადასავალი, ავტორისეული დახასიათება და სხვ.) ცოდნა;
- სხვადასხვა მხატვრულ ნაწარმოებს შორის მსგავსებებისა და განსხვავებების მიგნებისა და შედარებითი ანალიზის უნარი;
- ინფორმაციის გააზრების, ანალიზის, განზოგადებისა და დასკვნის გამოტანის უნარი;
- დამოუკიდებელი, კრიტიკული აზროვნების უნარი;
- წერითი მეტყველების უნარი თანამედროვე სალიტერატურო ენის ნორმების დაცვით.

ტესტური დავალებების ნიმუშები და შეფასების კრიტერიუმები

I. ქართული ლიტერატურა¹

ა) დავალებების ნიმუშები:

¹ დავით გურამიშვილის „დავითიანიდან“ მოგეთხოვებათ შემდეგი მონაკვეთების ცოდნა: „ქართველთა უფალთა მეგვარტომობის იგავი“, „მოთქმა ხმითა თავ-ბოლო ერთი“, „ქართველთა და კახთაგან თავიანთ უფალთად შეორგულება“, „საწყაულის მოწყვა ღვთისაგან“, „დავით გურამისშვილის ლეკთაგან დატყობა“, „ოდეს დატყობულმან ურჯულოს ქვეყანას საყვარლის სახე და სურათი ვეღარა ნახა, ამისი მოთქმა დავითისაგან“, „ტყვეობითგან გაპარვა დავითისა“, „შველა ღვთისაგან დავითისა. ტყვეობიდან გამოსვლა სარუსეთოში“, „დავით გურამისშვილისაგან საწუთოს სოფლის სამდურავი“.

- (1) 1. იაკობ ხუცესის „შუშანიკის წამებაში“ ვარსკენმა დატუსაღების დროს დედოფალს უთხრა: „შენდა ეგდენ ყოფად არს ფერხითა შენითა სლვაი, რამეთუ ცოცხალი არღარა გამოსლვად ხარ, გარნა თუ ოთხთა გამოგიღონ“.

ვისთან საუბრისას გაიხსენა შუშანიკმა ეს სიტყვები?

- ა) აფოც ეპისკოპოსთან, რომელმაც სასახლიდან გამოქცეული დედოფალი შეიფარა.
  - ბ) იაკობ ხუცესთან, რომელმაც შვილების გამაზდენების შემდეგ მოინახულა.
  - გ) ძუმუმტესთან, რომელიც ციხეში ყოფნისას ვარსკენმა მოციქულად მიუგზავნა.
  - დ) ჯოჯიკთან, რომელიც სიკვდილის წინ მასთან გამოსამშვიდობებლად მივიდა.
- (1) 2. „აბოს წამების“ რომელ ფრაზაში ჩანს, რომ ქართველთა რწმენას სიმტკიცე აკლდა?

- ა) „ესევიტარსა ჟამსა შინა გამოჩნდა ახოვნად წმიდაი ესე მოწამეი“.
- ბ) „ირყვიან, ვითარცა ლერწამნი ქართაგან ძლიერთა“.
- გ) „რამეთუ რომელნი-ესე ვართ ყურესა ამას ქუეყანისასა.“
- დ) „უმეცარი სარწმუნოებისაგან ჩუენისა... ღმერთსა ჩუენსა შეემეცნა“.

- (1) 3. რა დასკვნის გამოტანა შეიძლება გაბრიელ დაფანჩულისა და გრიგოლ ხანძთელის ურთიერთობიდან?

- ა) საერო და სასულიერო პირებს კურაპალატების ჩარევის გარეშე ერთმანეთთან თანამშრომლობა უჭირდათ.
- ბ) საერო და სასულიერო პირთა თანამშრომლობით მნიშვნელოვანი საქმეების გაკეთება იყო შესაძლებელი.
- გ) საერო პირები თავს მოვალედ მიიჩნევდნენ, რომ სასულიერო პირთა მოთხოვნებს უპირობოდ დამორჩილებოდნენ.
- დ) საერო პირთა შესაძლებლობები საგრძნობლად აღემატებოდა სასულიერო პირების გავლენას საზოგადოებაზე.

- (1) 4. გაიხსენეთ „ვეფხისტყაოსანი“. რას ნიშნავს სიტყვები: „თავისისა ცნობისაგან ჩავარდების კაცი ჭირსა“?

- ა) ადამიანი გამოუცდელიობის გამო ვარდება გასაჭირში.
- ბ) ადამიანი საკუთარი შეცდომების გამო ვარდება გასაჭირში.
- გ) ადამიანი ცნობიერების დაკარგვის გამო ხვდება გასაჭირში.
- დ) ადამიანი ცრუ ცნობების ზეგავლენით ხვდება გასაჭირში.

- (1) 5. გაიხსენეთ „ვეფხისტყაოსანი“. რას სთხოვს ქაჯეთის ციხიდან გამოგზავნილ წერილში ნესტანი ტარიელს?

- ა) დაეხმაროს ინდოეთის მეფეს მტერზე გამარჯვებაში.
- ბ) იპოვოს დამნაშავე და მასზე შური იძიოს.
- გ) ფუჭი ოცნებების ნაცვლად თავის ბედს ეწიოს.
- დ) შეკრიბოს მეგობრები და ქაჯეთის ციხე გაანადგუროს.

(1) 6. დავით გურამიშვილი „დავითიანში“ წერს:

„ცა რისხვით შუვა განიპის, ქვეყანა შეიძროდისა,
ვენახთ უწვიმის სეტყვანი, მზგავსი ნახეთქი ლოდისა,
მკალია დასცის ყანებსა, ქარი უქროლის ოდისა“.

გაიხსენეთ, კონკრეტულად რამ გამოიწვია ქვეყნის თავს დატეხილი უბედურება?

- ა) ქართველებმა მამული გააპარტახეს.
- ბ) ქართველებმა მეფეს უღალატეს.
- გ) ქართველებმა ტრადიციები უარყვეს.
- დ) ქართველებმა ღმერთს შესცოდეს.

(1) 7. გაიხსენეთ სულხან-საბა ორბელიანის იგავ-არაკი „სამნი ბრმანი“. რა თვისების გამო დაკარგა პირველმა ბრმამ მთელი ქონება?

- ა) ლაჩრობის.
- ბ) მიაშიტობის.
- გ) სიბრიყვის.
- დ) სიხარბის.

(1) 8. გაიხსენეთ ალექსანდრე ჭავჭავაძის ლექსი „გოგჩა“. რომანტიზმისთვის დამახასიათებელი რომელი მოტივი არის გადმოცემული ამ ლექსში?

- ა) ბუნებასთან თანაზიარობა და ფილოსოფიური ჭვრეტა.
- ბ) რეალურ და იდეალურ სამყაროთა დაპირისპირება.
- გ) სინამდვილის უარყოფა და ოცნებების სამყაროში გაქცევა.
- დ) სიყვარულის წარმავლობისა და ტრაგიკული ბუნების ჩვენება.

(1) 9. გრიგოლ ორბელიანის ლექსში „პასუხი შვილთა“ ვკითხულობთ:

„ყმანი საწყალნი,
უბიწო გულნი,
ჰსწავლად მისულნი, წაჰხდნენ ზნეობით!..
უსასოება,
ურწმუნოება
უმანკოთ გულში ღრმად ჩაუნერგეს“.

რას საყვედურობს ავტორი ახალ თაობას?

- ა) მოსწავლეები ყალბ დაპირებებს შეაჩვიეს.
- ბ) მოსწავლეებს მამულის სიძულვილი ჩაუნერგეს.
- გ) ყმაწვილებს ღვთის რწმენა შეურყიეს.
- დ) ყმაწვილებს წინაპრების პატივისცემა დაუკარგეს.

(1) 10. გაიხსენეთ ნიკოლოზ ბარათაშვილის „მერანი“. რა არის ამ ლექსის მთავარი თემა?

- ა) დაუმორჩილებელი ადამიანის ბრძოლა ბოროტი ბედისწერის წინააღმდეგ.
- ბ) თავგადასავლების მძიებელი ურჩი ჭაბუკის გაქცევა წინაპართა მიწიდან.
- გ) თავგანწირული მხედრის დაპირისპირება დამპყრობელი ქვეყნის ძალებთან.
- დ) სატრფოსთან დაშორებული მიჯნურის სასოწარკვეთილი განცდების აღწერა.

(1) 11. ილია ჭავჭავაძის „მგზავრის წერილების“ პერსონაჟი ფინალურ ნაწილში ლელთ ღუნისა სიტყვებს იხსენებს და დასძენს: „გავიგონე თუ არა, რაღაც უეცარმა ტკვილმა ტვინიდან გულამდე ჩამირბინა, იქ, გულში გაითხარა სამარე და დაიმარხა“.

ლელთ ღუნისა რომელმა ნათქვამმა მოახდინა მასზე ასეთი ზემოქმედება?

- ა) „ერთსულობაი დავარდნის, მტრობა-ბძარვაი გახშირდნის“.
- ბ) „ერი დავარდნილ, გალახულ არნ“.
- გ) „მოისრნა ქვეყანაი, რაია აწინა ჩვენი დარჩენა?“
- დ) „ჩვენი თავი ჩვენადვე გვეყუდნეს“.

(1) 12. გაიხსენეთ აკაკი წერეთლის პოემა „თორნიკე ერისთავი“. რატომ გაემურა ქართველთა ლაშქარი გასაჭირში ჩავარდნილი ბიზანტიის სამეფოს დასახმარებლად?

- ა) ბიზანტიის დამარცხების შემთხვევაში იქ არსებულ ქართულ ტაძრებს განადგურება ელოდა.
- ბ) თუ მტერი ბიზანტიის იმპერატორს დაამარცხებდა, საფრთხე საქართველოსაც ემუქრებოდა.
- გ) საქართველო, როგორც ვასალი ქვეყანა, ვალდებული იყო ბიზანტიის სამეფო კარს დახმარებოდა.
- დ) საქართველოს, როგორც ძლიერ სახელმწიფოს, ქრისტიანული ქვეყნის დახმარება შეეძლო.

(1) 13. გაიხსენეთ ალექსანდრე ყაზბეგის მოთხრობა „ხვეისბერი გოჩა“. რატომ ემუქრებოდა ნუგზარ ერისთავი მთიულებს: „თქვენი ფეხი დამკარით, თუ დღევანდელი დღისთვის არ გადაგიხადეთ“?

- ა) მთიულები მოხვევებს შეუთანხმდნენ, რომ ნუგზარის წინააღმდეგ ებრძოლათ.
- ბ) მთიულებმა მოხვევებს შეატყობინეს, რომ ოსები თავდასხმას უპირებდნენ.
- გ) მთიულებმა უარი განაცხადეს, რომ მოხვევების წინააღმდეგ გაელაშქრათ.

დ) ნუგზარმა შეიტყო, რომ მთიულეებმა მისი საერისთავოს სოფლები ააწიოკეს.

(1) 14. გაიხსენეთ ვაჟა-ფშაველას პოემა „აღუდა ქეთელაური“. რა იყო უმთავრესი მიზეზი, რის გამოც აღუდა თემიდან მოკვეთეს?

- ა) აღუდამ არც მუცალსა და არც მის ძმას მარჯვენა არ მოსჭრა.
- ბ) აღუდამ მის მიერ მოკლული მუცალი „ცხონებულად“ მოიხსენია.
- გ) აღუდამ მუცალის მკლავის მოტანისათვის მინდიას უხეშად მიმართა.
- დ) აღუდამ მუცალისათვის კურატის შეწირვით თემის ადათი დაარღვია.

(1) 15. გაიხსენეთ ნიკო ლორთქიფანიძის მოთხრობა „შელოცვა რადიოთი“. რატომ გადაწყვიტა ელიმ გველებთან ცეკვა?

- ა) ბარში მყოფი საზოგადოებისათვის თავი რომ მოეწონებინა.
- ბ) ერთფეროვან ცხოვრებაში მძაფრი განცდები რომ შეეტანა.
- გ) თბილისში წასვლის შესაძლებლობა თავად რომ მოეპოვებინა.
- დ) უზრუნველი ცხოვრების შესაძლებლობა რომ გასჩენოდა.

(1) 16. მიხეილ ჯავახიშვილი რომანში „ჯაყოს ხიზნები“ წერს: „ჯაყოც გამოიცვალა: ბანჯგვლიანი დათვი პირგაპარსულ მაიმუნს დაემსგავსა“.

პერსონაჟის მიმართ რა დამოკიდებულება ჩანს ამ ფრაზაში?

- ა) დაცინვა.
- ბ) თანაგრძნობა.
- გ) სიბრალული.
- დ) სიძულვილი.

(1) 17. გალაკტიონ ტაბიძე ლექსში „ქებათა ქება ნიკორწმინდას“ წერს:

„ფრთები, ფრთები გინდა,
კიდევ ფრთები გინდა,
გინდა დაეუფლო
სივრცეს, ნიკორწმინდა!“

რაზე აკეთებს აქცენტს პოეტი ამ სტროფში?

- ა) ტაძრის ამშენებლის ღვაწლზე.
- ბ) ტაძრის სიმაღლესა და სიმტკიცეზე.
- გ) ტაძრის უჩვეულო ჩუქურთმებზე.
- დ) ტაძრის ჰაეროვნებასა და სიმსუბუქეზე.

(1) 18. ყურადღებით წაიკითხეთ ნაწყვეტი გიორგი ლეონიძის ლექსიდან „ნინოწმინდის ღამე“:

„როგორც ხმალი, ძმებო, ტამერლანისა,
სიყვარული ისე დამჯახებია!
მე მივტირი ღამეს ზამბახებიანს
და სიყვარულს ათაბაგის ქალისას...“

რის ხაზგასმა სურს ავტორს, როცა სიყვარულს ტამერლანის (თემურლენგის) ხმალს ადარებს?

- ა) სიყვარულის გარდაუვალობის.
- ბ) სიყვარულის მარადიულობის.
- გ) სიყვარულის შეუცნობლობის.
- დ) სიყვარულის ძლევამოსილების.

(1) 19. რა სურს გურამ რჩეულიშვილის „ალავერდობის“ მთავარ გმირს, როცა ცხენს იტაცებს?

- ა) ალავერდობაზე მოსული ადამიანების გამოფხიზლება და საერთო ინტერესით გაერთიანება.
- ბ) დიდი ხნის ოცნების ასრულება და ყველას დასანახავად ალაზნის ჭალებში ცხენით ჯირითი.
- გ) ტურისტთა გოგონების მოხიზვლა და მათთვის მხედრული ოსტატობით თავის მოწონება.
- დ) ხალხისთვის მამაპაპური ტრადიციების გახსენება და მოქიფეთა შეჯიბრებაში გამოწვევა.

(1) 20. ჯემალ ქარჩხაძე მოთხრობაში „იგი“ წერს: „ბელადმა გრძელი კბილები გადმოჰყარა... და იგიმ განძრევაც ვერ მოასწრო, ისე უცებ გამოგლიჯა ხორცი ხელიდან“.

რატომ მოექცა ბელადი იგის ასე?

- ა) რადგან განსხვავებული ჯიშისა იყო.
- ბ) რადგან დანარჩენებს არ ჰგავდა.
- გ) რადგან სანადიროდ არ ყოფილა.
- დ) რადგან უცნაურად საუბრობდა.

(5) 21. გაიხსენეთ გიორგი მერჩულის „გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება“.

1. რატომ გაიპარნენ ტაო-კლარჯეთიდან გრიგოლის ძმობის წევრები თეოდორე და ქრისტეფორე?
2. რა მხატვრული საშუალებაა: „წარვიდა ძიებად კრავთა მათ რჩეულთა მწყემსი იგი კეთილი“?
3. რატომ დაუმალა აფხაზთა მეფემ მამა გრიგოლს, რომ გაპარული ძმობის წევრები მასთან იყვნენ?
4. გრიგოლ ხანძთელის რა ემოციას გამოხატავს სიტყვები: „მეფეო, ნუ შრომასა შემამთხუევ, მომცენ ძმანი ჩემნი...“?
5. რა მიზნით შესთავაზა დემეტრე მეფემ გრიგოლ ხანძთელს სხვადასხვა ადგილის მონახულება?

(5) 22. გაიხსენეთ სოლომონ ლიონიძისა და სოფიოს დიალოგი ნიკოლოზ ბარათაშვილის პოეტიდან „ბედი ქართლისა“.

1. რა ამბავი აუწყა სოლომონ ლიონიძემ თავის მეუღლეს, რამაც ქალი შეაშფოთა?
2. რას ადარებს სოფიო თავისუფლებადაკარგულ ადამიანს?
3. რას უსაყვედურებს ავტორი თავის თანამედროვე ქალებს?
4. რას ნიშნავს სიტყვები: „უწინამც დღე კი დამელევა მე“?
5. რა მხატვრული საშუალებაა: „ბუტბუტებს მტკვარი“?

(4) 23. გაიხსენეთ დავით კლდიაშვილის მოთხრობა „სამანიშვილის დედინაცვალი“.

1. რა მიზნით მიდის პლატონ სამანიშვილი ბრეგაძეების ოჯახში?
2. რაზე მიანიშნებს მკითხველს ის, რომ ბრეგაძეებს სტუმრების გასამასპინძლებლად ღვინო მეზობლისგან მოაქვთ?
3. არისტოს რა თვისება ჩანს ბრეგაძეებისაგან საქვრივოს ამოღებაზე საუბრის დროს?
4. რა მხატვრული საშუალებაა ფრაზაში: „ბეკინამ ქორივით გადახედა შვილს და წელში გაიმართა“?

(3) 24. გაიხსენეთ ვაჟა-ფშაველას პუბლიცისტური წერილი „კოსმოპოლიტიზმი და პატრიოტიზმი“.

1. ვაჟა-ფშაველა წერს: „ყოველი ნამდვილი პატრიოტი კოსმოპოლიტია“. თქვენი აზრით, რატომ აკეთებს მწერალი აქცენტს სიტყვაზე „ნამდვილი“?
2. „ვაჟა-ფშაველა წერს: „გენიოსს... აქვს საკუთარი სამშობლო, ხოლო მის ნაწარმოებს – არა“. რატომ არა აქვს სამშობლო გენიოსთა და მეცნიერთა ნაღვაწს?
3. რას მიიჩნევს ვაჟა-ფშაველა კაცობრიობის განვითარების საფუძვლად?

(3) 25. ყურადღებით წაიკითხეთ ნაწყვეტი ჯემალ ქარჩხაძის პუბლიცისტური წერილიდან „რამდენიმე ფსიქოლოგიური შტრიხი ჩვენი უახლესი ისტორიისათვის“:

„დღეს, როცა დროის რიტმი უკიდურესად აჩქარდა და ცხოვრება ამოსუნთქვის საშუალებას არ იძლევა, ყოველივე ამან ერთად მოიყარა თავი ყველაზე ღრმა და ყველაზე საშიშ ჭრილობად, რომლის მოშუშების გარეშე ეროვნულ ძიებას ძალზე გაუჭირდება ლაბირინთიდან გამოსვლა: ეს არის ზნეობისა და დემოკრატიული შეგნების გადაგვარება. ზნეობა, რომელიც ღია ცის ქვეშ გვეგდო, ისე ჩაიკარგა შიშველი იდეოლოგიის ყოვლისმომცველ სქემაში, ისე გაილია, ისე აღმოჩნდა ხელფეხშეკრული და დატყვევებული, არც კი გაგვიგია, თუ დავკარგეთ“.

1. რამ განაპირობა ის, რომ „ცხოვრება ამოსუნთქვის საშუალებას არ იძლევა“?
2. რის თქმა სურს ავტორს სიტყვებით: „ლაბირინთიდან გამოსვლა“?
3. ავტორის აზრით, რატომ აღმოჩნდა ზნეობა „ხელფეხშეკრული და დატყვევებული“?

ბ) შეფასების კრიტერიუმები

1. ----- გ)
2. ----- ბ)
3. ----- ბ)
4. ----- ბ)
5. ----- ა)
6. ----- დ)
7. ----- დ)
8. ----- ა)
9. ----- გ)
10. ----- ა)
11. ----- დ)
12. ----- დ)
13. ----- გ)
14. ----- დ)
15. ----- გ)
16. ----- ა)
17. ----- დ)
18. ----- დ)
19. ----- ა)
20. ----- გ)

21. 1. „საღმრთოი შური“ ჰქონდათ გრიგოლის მიმართ, დამოუკიდებლად სურდათ მონასტრების მშენებლობა.
2. მეტაფორა.
3. უნდოდა, მათი დახმარებით აფხაზეთში მონასტერი აეგო.
4. გაბრაზებას.
5. სამონასტრო ადგილების შესარჩევად.
22. 1. ერეკლე მეფის გადაწყვეტილება, ქართლ-კახეთი რუსეთის მფარველობის ქვეშ შეიყვანოს. / ქართლ-კახეთის ბედი (მომავალი) რუსეთს (რუსეთის მფარველობას) დაუკავშიროს.
2. გალიაში დატყვევებულ ბუღბუღს.
3. იმას, რომ წინაპარ ქალებს (სახელოვან, პატრიოტ წინაპრებს) არ ჰგვანან; იმას, რომ თანამედროვე ქალებს წინაპრების სული არ გამოჰყვიათ.
4. მოვკვდე (აღვესრულო, სული დავლიო), სანამ ეს ამბავი მოხდება.
5. გაპიროვნება.
23. 1. ბრეგამეების დედინაცვალ ელენეს გასაცნობად.
2. ბრეგამეებს ძალიან უჭირთ, ღარიბები არიან.
3. შეუბრალებელი, დაუნდობელი ადამიანია.
4. შედარება.
24. 1. რადგან პატრიოტიზმის სახელით ზოგჯერ ცრუპატრიოტები საუბრობენ.
2. გენიოსთა და მეცნიერთა ნაღვაწი მთელ კაცობრიობას ეკუთვნის.

3. ცალკეული ერების განვითარებას.
25. 1. ცხოვრების სწრაფმა რიტმმა; იმან, რომ თანამედროვე ცხოვრება სწრაფი და ცვალებადია.
2. გამოსავლის პოვნა აუცილებელია; სასიცოცხლო პრობლემები გადასაჭრელია; საჭიროა სამშვიდობოს გასვლას.
3. ზნეობრივი პრინციპები იდეოლოგიურმა სქემებმა /იდეოლოგიამ ჩაანაცვლა. /იდეოლოგიამ ჩაანაცვლა.

II. მხატვრული ტექსტის ანალიზი (30 ქულა)

ა) დავალებების ნიმუშები:

1.

მწერალი ივო ანდრიჩი მოთხრობაში „დაკეტილი კარი“ მოგვითხრობს ამბავს, რომელიც გერმანიის მიერ ოკუპირებულ სერბეთში ხდება 1941 წელს:

ინჟინერმა მილან შეპარევიჩმა ხელები დაიბანა, ბავშვებთან შეიხედა და ის იყო სავახშმოდ მოემზადა, რომ ვიღაცამ ზარი დარეკა... კარებში ცოლის ნათესავი პრედრაგი იდგა. ბევრი ბოდიში არ დაუწყია, არც სალმისთვის დაუხარჯავს დრო. მხოლოდ უდროოდ მოსვლისთვის მოიბოდიშა და სთხოვა მასპინძელს, როგორმე ეს ღამე თქვენთან გამათევინეთო.

ცოლი შეკრთა. ქმარს თვალი თვალში გაუყარა, უნდოდა რაღაც ეთქვა, მაგრამ შემოსულმა ხელი მოჰკიდა ინჟინერს და სასადილო ოთახის განიერი ნიშისკენ წაიყვანა.

ლაპარაკობდა მოკლედ და ხმადაბლა. სადაც ვაპირებდი, იქ შეუძლებელი აღმოჩნდა ღამის გათევა. რა თქმა უნდა, უხერხული იყო ამ უდროო დროს თქვენი შეწუხებაც, მაგრამ სხვა გზა არ მქონდაო.

ლაპარაკობდა მშვიდად, საქმიანად. საშიში არაფერია, პოლიციამ მის თაობაზე არაფერი იცის, მაგრამ ახლა, საპოლიციო საათების შემდეგ, უპასპორტო კაცისთვის ღამის გასათევის ძებნა შეუძლებელია. ეჭვმიუტანელ ოჯახებში პოლიცია იშვიათად დადის და, თუ მივა, არ გაჩხრეკს. თვითონ პრედრაგი ეცდება, მასპინძლებს მოსალოდნელი საფრთხე ააცილოს. დილის ხუთ საათზე წავა თავისი გზით. პრედრაგს არც კი დაემთავრებინა ლაპარაკი, რომ მოთმინებადაკარგული ქალი სწრაფად მიუახლოვდა მათ. იგი ციებიანივით კანკალებდა, ხელები გაშალა და გაცხარებული მოჰყვა ლაპარაკს:

– იცი რა, პეგო, ჩვენი სახლის პატრონი ძალიან ცუდი კაცია, ზემოთაც კიდევ, მე მგონი, არასანდო სტუდენტები ცხოვრობენ. ამათ გამო მთელ სახლს უთვალთვალევენ და ამიტომ არ შეგვიძლია ვინმე შევიფაროთ ისე, თუ პოლიციას არ ვაცნობებთ. მე ხომ შვილების პატრონი ვარ.

– მოითმინე, დანა! უშენოდ მოვაგვარებთ ამ საქმეს, – შეაწყვეტინა ცოლის საქციელით შეწუხებულმა კაცმა.

მაგრამ ქალი არ დამშვიდდა, პირიქით, ხმას უფრო აუწია... უნამუსობაა, ასეთ მდგომარეობაში ჩააყენო სხვისი ოჯახი. ახლა ისეთი დროა, ყველამ საკუთარ თავზე უნდა იზრუნოს, საკუთარ საქციელზე უნდა აგოს პასუხი. მე დედა ვარ და არ მაქვს უფლება საფრთხეში ჩავაგდო შვილების სიცოცხლე, სადაც გინდა იქ წადი, აქ შენი დარჩენა არ შეიძლებაო.

ქმარი ყოველმხრივ ცდილობდა გაეჩუმებინა ცოლი, მაგრამ ამაოდ. და მერე, როცა ორივე გაჩუმდა, ახალგაზრდამ მშვიდად თქვა:

– გამიგეთ, სხვა გზა არა მაქვს, იძულებული ვარ თქვენთან დავრჩე.

მტანჯველი სიჩუმე ჩამოვარდა. ქალი თავზარდაცემული იდგა. ქმარმა მოფერებით დაიყოლია ცოლი და საძინებელში შეიყვანა. ათიოდე წუთის შემდეგ სტუმართან დაბრუნდა და განაგრძეს საუბარი. ახალგაზრდამ გაიგო, რომ სამზარეულოდან გასასვლელი უკანა კიბეც ყოფილა. შემდეგ შემოუსხდნენ მაგიდას. პრედრაგი ცოტას ჭამდა, მაგრამ სწრაფად, ინჟინერი ყბაგაშეშებულივით ღეჭავდა... მერე სტუმარმა თქვა, დაღლილი ვარ და დავწვებიო. გასვლისას ისევ გაიმეორა, არავითარი უსიამოვნება არ მოხდება, ყველაფერი კარგად დამთავრდებაო... გამომშვიდობებისას ინჟინერს რაღაცის თქმა უნდოდა, პირი გააღო, ხელით უნებური მოძრაობა გააკეთა, მაგრამ უეცრად შემობრუნდა და გავიდა.

ცხრა საათი იყო, როცა საძინებელში შევიდა ცოლთან... იგი გრძნობდა, სისხლი როგორ აწყდებოდა მაჯებსა და საფეთქლებს. ასეთივე გაშმაგებული რიტმით ცეკვავდა მისი სავარძელიც. შტორის ზოლებიანი ჩრდილი კედელზე ირწეოდა. აქ როგორ მოიკრებს გონებას კაცი ან რას მოიფიქრებს... ვთქვათ და, მოვიდა პატრული, იკითხა, აქ ვინ ცხოვრობსო. ის მშვიდად უპასუხებს: მე და ჩემი ოჯახი. ისინი გასინჯავენ საბუთებს და...

– მილე, მილე! – ცოლმა დაუძახა ხმადაბლა, მაგრამ მკვახედ. კაცმა დაინახა, თითქოს ნადირმა თავი დააღწია ხაფანგსო... ყრუ ხმა ჰქონდა, ნამტირალევი, მაგრამ მტკიცე. ასეთი ხმით წარმოთქვამენ ძნელად სათქმელს, მაგრამ წინასწარ მოფიქრებულ სიტყვებს:

– მილე! შენ თუ არ ეტყვი, წადიო, მე პოლიციაში დავრეკავ და ვაცნობებ, რომ ჩვენთან იმყოფება ესა და ეს... მორჩა და გათავდა! მე ჩემს ბავშვებს...

ინჟინერი შეშინებული წამოხტა და უნებურად უბიძგა ქალს, უბიძგა უღონოდ, მაგრამ გაბოროტებით... ცოლი უკან-უკან იხევდა. ასე მივიდნენ ბავშვების ოთახამდე. ქალმა იდაყვით გააღო კარი. ქმარმა ხელი ჰკრა და ოთახში შეაგდო. კარი მიხურა, გასაღები ორჯერ გადაატრიალა. სულმოუთქმელად შედგა კართან. შიგნიდან ცოლი ჩურჩულით უხმობდა. კაცი ბარბაცით გავიდა შემოსასვლელში, სინათლე აანთო და დაინახა დაბალ, პატარა მაგიდაზე ტელეფონი იდგა. შეათვალიერა, თითქოს პირველად ხედავდა... გაშტერებული იდგა. სინათლემ შეაძრწუნა. მას ახლა ადამიანის ნახვა მოსწყურდა, უნდოდა შესულიყო მძინარე სტუმართან, დალაპარაკებოდა, რჩევა ეკითხა, დახმარება ეთხოვა, მაგრამ აბა როგორ? ახლა, იმ მდგომარეობაში მძინარის გაღვიძება ნამდვილი უგუნურება იყო.

თავჩაქინდრული, მძიმე ნაბიჯებით დაბრუნდა საძინებელში. ჩრდილებით აჭრელებულ სიბნელეში იგი სუსხმა შეაწუხა. იქვე დაბალ განიერ საწოლზე მიეგდო.

იწვა ასე ხელებში თავჩარგული, გათოშილი და უმოძრაო, თითქოს ძილს გადაჩვეული.

ქათქათა საწოლს ხალიჩად ეფინა ზოლებიანი ჩრდილი.

ბავშვების ოთახის ჩაკეტილ კარს მიღმა ჩამიჩუმი არ ისმოდა.

(თარგმნა *ნორა ხომერიკმა*)

ყურადღებით წაიკითხეთ ნაწყვეტი თამაზ ჭილაძის მოთხრობიდან „შუადღე“:

დასასვენებელი სახლის აივანზე მე და ცოტნე ვზივართ. აივანი ზღვას გადაჰყურებს. ზღვა მზეზე თუნუქივით ბრწყინავს. ჰორიზონტზე თეთრი გემი ბოლავს. „გემი საათის ისარივით ნელა დადის“, – ვფიქრობ მე. ცოტნე დუმს. ეტყობა, რაღაც უნდა მითხრას და ვერ კი გადაუწყვეტია. მე და ცოტნე ერთ ოთახში ვცხოვრობთ. ცოტნე ჟურნალისტია, რომელიღაც გაზეთის რედაქციაში მუშაობს. ცურვა არ იცის და ძალიან რცხვენია. ორი კვირაა, რაც აქ არის და მზე სრულებით არ

მოჰკვიდებია. ვეუბნები, ცურვას გასწავლი-მეთქი. სიხარულით მთანხმდება, მაგრამ ერთი პირობით, თუ უთენია ვამეცადინებ, როცა პლაჟზე კაციშვილი არ არის. მე პირობა, რა თქმა უნდა, მახსოვს, მაგრამ ცოტნეს დილით ვერაფრით ვერ ვაღვიძებ.

– გუშინ ქარიანი დღე იყო, ამბობს ცოტნე.
– მაგარი ქარი იყო...
– ზღვა ღელავდა... ძალიან ღელავდა...
– ამისთანა ღელვა დიდი ხანია არ მინახავს...
– გუშინ საუზმის მერე პლაჟზე ჩავედი... ისე...
– მერე?
– პლაჟი ცარიელი იყო... ასეთ ღელვაში ვინ გამოვიდოდა... ცოტა გავიარე და უცებ ვიღაცის კვილი მომესმა: „ცოტნე, ცოტნე!“. აშკარად მე მეძახდნენ. მივიხედე, მოვიხედე, ნაპირზე არავინ არ იყო. „ცოტნე!“ – ეს უკვე განწირულის კვილი იყო. უცებ ლენა დავინახე, ჩვენი დერეფნის ბოლოს რომ ცხოვრობს, ქერათმიანი... ის ნაპირთან ახლოს ტალღებს ებრძოდა, ვერაფრით ვერ ამოდიოდა ზღვიდან. მაშინვე ზღვასთან მივირბინე, მაგრამ უეცრად რაღაცამ თოკივით მომქაჩა და ერთ ადგილზე გამაქვავა: ცურვა რომ არ იცი? ლენა კიოდა, მეძახდა, ხელებს ჩემსკენ იშვერდა. ის იყო საშინლად მარტო... ეს იყო სიმარტოვე, სასოწარკვეთილი სიმარტოვე... ეს მერე ვიფიქრე, მაშინ აზროვნების უნარი დაკარგული მქონდა. ვერც უკან გამოვიქეცი, რომ ვინმესთვის დამეძახა... ლენასი მრცხვენოდა. საკვირველია, თუმცა ვერაფერს ვშველოდი. გაქცევა მაინც მრცხვენოდა... მეგონა, გაქცეულს რომ დამინახავდა, დაიხრჩობოდა... არადა ჩემს თვალწინ იხრჩობოდა... მერჩივნა, მოვმკვდარიყავი... ასე ვიყავით ერთმანეთს შეჩერებულნი. „ცოტნე! ცოტნე! ცოტნე!“ – კიოდა ლენა. კი არ კიოდა, თითქოს ქვებს მესროდა. ქვები ჩემს ცარიელ სხეულს ავსებდნენ და მის კვილზე რატომღაც ვპასუხობდი: „ქვები... ქვები...“. მერე ვიღაცა მოვარდა, წყალში გადახტა და ლენა ამოიყვანა. ლენა სილაზე დააწვინეს. მთელი ტანი გალურჯებოდა. მიყურებდა და ცრემლები ლაპალუპით ჩამოსდიოდა. წუხელ კინაღამ თავი მოვიკალი...

– შველა შენ ნამდვილად არ შეგეძლო, – ვთქვი ჩუმად.
– მე მაინც უსათუოდ უნდა შევსულიყავი ზღვაში... ის მარტო აღარ იქნებოდა... განა ამ დროს სიკვდილის უნდა შემშინებოდა? ის მარტო აღარ იქნებოდა... ნუთუ არ გესმის, მარტო აღარ იქნებოდა...

– მესმის, – ვთქვი მე.
– შველა მე ნამდვილად არ შემეძლო, მაგრამ მისი იმედის გაცრუების უფლებაც არ მქონდა... იქ იყო ზღვა, მიწა, ცა, მაგრამ ადამიანები იქ არ იყვნენ, ერთადერთი ადამიანი მე ვიყავი... ადამიანი... გესმის?!

– მესმის, – ვთქვი მე.
– არც ერთს არაფერი არ გვესმის, – თქვა ცოტნემ და გაჩუმდა.
გემი ნელ-ნელა დიდდებოდა. ზღვა აღარ ბრწყინავდა. მას ახლა ზუსტად ისეთივე ფერი ჰქონდა, როგორც ცას...

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.
წერით დავალებას თან ახლავს სამი მითითება. ეს მითითებები უნდა შეასრულოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ მოცემული ტექსტები მთლიანობაში არაადეკვატურად არის გაგებული, ნაშრომი ტექსტების პერიფრაზია ან ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გამწვანდება, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

გაითვალისწინეთ, ნაშრომი, რომლის მოცულობა არ აღემატება 120 სიტყვას, ენობრივი თვალსაზრისით არ შეფასდება.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტები შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ ივო ანდრიჩის ტექსტის მთავარი სათქმელის შესახებ;
- იმსჯელეთ თამაზ ჭილაძის ტექსტის მთავარი სათქმელის შესახებ;
- იმსჯელეთ ამ ტექსტების მსგავსება-განსხვავების შესახებ (ყურადღება მიაქციეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებენ ავტორები).

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

2.

ყურადღებით წაიკითხეთ მონაკვეთი ილია ჭავჭავაძის მოთხრობიდან „ოთარაანთ ქვრივი“:

გიორგი მოჯამაგირედ დადგა. პირველს დღესვე არჩილმა ვენახში წაიყვანა გიორგი. არჩილი ახალს ვენახს აშენებდა და უნდოდა მიწა ჭანდრაკის ფიცარსავით უჯრა-უჯრად დაეყო და ისე მოერიგებინა ვაზი მწკრივად და ლარზედ. ორი ჭრა კიდევ გაეკეთებინა ასე და ვაზის რქა ჩაეყარა. ძალიან მოსწონდა არჩილს ესე უჯრა-უჯრა ჩარიგებული ვაზი. გიორგის რომ დაანახვა ეს თავისი ახალშენი, თავმოწონებით უთხრა:

– როგორ მოგწონს? ერთი შეკვხედე გინდა აქედამ, გინდა იქიდამ, სულ ლარსა და მწკრივზეა ჩარიგებული.

– ეგრე ჩარიგება ვაზისა კარგია: მზე და ნიავი თანაბრად დაუვლის ყველგან. ამას წინად, – სამი-ოთხი წელიწადი იქნება, – გავიგე, კახეთში ეგრე უკეთებია ვენახი ერთს თავადიშვილს. გული არ დამიდგა, მინამ არ წავედი და არა ვნახე. ვნახე და მომეწონა. საკეთებლადაც უფრო სამხროა, კარგია ეგრე.

– ძლივს ერთი კაცი არა ვნახე ამ სოფელში, რომ მომიწონა ნაკეთები.

– ნაკეთებს კი ვერც მე მოგიწონებ.

არჩილი შეჰფიცხდა და აიტკიცა.

– რატომ, ბიჭო?

– იმიტომ, რომ აქ ფერდობია...

– ვაი შენ, ჩემო თავო! – გააწყვეტინა სიტყვა არჩილმა. – შენც ბევრი არა გცოდნია-რა, ჩემო გიორგი. ბიჭო-და, საქმეც ის არის, რომ ფერდობია და მზის გული ფერდობიცა.

- განა მაგას ვიწუნებ? მზისგულ ფერდობს რა სჯობია ვენახისათვის...
- მაშ რას ამბობ?
- აქ ჩვენში ხომ ნამი არ იცის, როგორც კახეთში, და მშრალი მიწაც არის. ჩვენში ვაზს რწყვა უნდა. რაც გინდ მაგრად იდგეს კაცი, წელიწადში ერთხელ მაინც უნდა მოახვედროს ვენახს წყალი, თორემ ვაზი ვერ მოიხდენს. პირველში ხომ კარგა წყალს მოინდომებს და მოინდომებს, მინამ რქა იხეირებს.
- მერე რა გინდა სთქვა?
- მერე ისა, რომ ეგრე სისწვრივ ვაზი რომ ჩაგიყრია ამ ფერდობის გარდიგარდმოდ, როგორ-ღა მოატარებ ვაზებში წყალს. წყალი აღმა ხომ ვერ ივლის?
- მაშ, შენი ფიქრით, ლარი აღმა-დაღმით უნდა დაგვეჭირა თავთავქვესაკენ, რომ ზემოდან ქვევით ედინა წყალს?
- წყალი მაშინ, რა თქმა უნდა, კარგად ივლიდა, მაგრამ არც ეგ ივარგებდა. წყალი რუისა თუ ნიაღვრისა, მაღლიდამ დაქანებული, ზემოდამ სულ ქვევით ჩაიტანდა მიწას, ჩაჰრეცხდა ვენახსა, ზემოპირის ვაზს სულ ძირს გამოუხრამავდა.
- მაშ როგორ უნდა ყოფილიყო?
- ეგრევე, მაგრამ ლარი სწორეზე კი არ უნდა წაგელო, ცოტა გეზად უნდა დაგეჭირა, რომ წყალს საკმარისი თავთავქვე ჰქონოდა და მიწაც ზევიდან ქვევით არ ეზიდნა. აგერ რუიც ხომ მარტო გარდი-გარდმოდ ემხრობა ამ ახალშენსა! აქედამ ცოტა გეზ-გეზად თუ არ წავიდა თავთავქვესაკენ, სხვა გზით წყალს ვენახი არ მოიხდენს. ეხლა კი წყალს ავალა პირაღმა აქვს. როგორ უნდა იდინოს? აბა გაიხედე!..
- არჩილმა გაჰხედ-გამოჰხედა, ხან აქედამ გაუსისწვრივა თვალი, ხან იქიდან, ხან აქედამ მოუდგა, ხან იქიდან და იმისთანა ვერა იპოვნა-რა, რომ ხელი ჩაეკიდნა და გიორგი გაემტყუნებინა.
- ბატონო-და, მაგას რა დიდი ამბავი უნდა, – უთხრა გიორგიმ, რაკი შეამჩნია, რომ არჩილი ჰო-არაობაშია. – აი, თუნდა ეხლავ მოვუგდე წყალს და მაშინაც არ გამოჩნდება!
- საჭირო არ არის. შენ მართალი ხარ, ჩემო გიორგი! კიდევე კარგია, ეხლა დროზედ შემომესწარ, ჯერ მინამ მარტო ორი ჭრა ჩამიყრია და გასწორება ადვილია, თორემ, შენი მტერი!.. აქაურს გლებკაცობას სიცილად არ ვეყოფოდი, თუნდ ხარჯსაც აღარ შევშინებოდი.
- არჩილი შინ ამოვიდა და ყველაფერი თავის დას უამბო. ბევრი იცინა დამ, რომ არჩილს ესეთი უეცარი წკიპურტი მოჰხვედრია.
- ეგ რა მოგსვლია?! – ჰკითხა კესომ და გულიანად ჩაიხარხარა. ჩაიხარხარა, მაგრამ წყენა დაცინებისა მოატკბო დაძმურის სიყვარულის კილომა: – ეგ რა მოგსვლია?
- ის, ჩემო კარგო, რაც თავმოწონებულს არცოდნას მოსდის ხოლმე ყოველთვის. ამოვიკითხავთ წიგნებიდამ რაღაცას და გვგონია, – ეს-ეს არის ქვეყნის ღერძს ხელი ჩვენ ჩავკიდეთო. ქვეყანაზედ ბევრი რამ არის უწიგნოდაც სასწავლი, ამაებსაც ცოდნა უნდა. ჩვენ კი აღარც იქით ვიხედებით, აღარც აქეთ. რაკი წიგნი ხელთ გვიპყრია, თითქო ჰკუა, თუ არ წიგნში, სხვაგან აღარსად იყოს.
- შენა და წიგნების ეგრე აბუჩად აგდება?
- მე აბუჩად წიგნებს კი არა, ჩემს თავს ვიგდე: არც უწიგნობა ვარგა და არც მარტო წიგნებიდამ გამოხედვა. უწიგნოდ თვალთახედვის ისარი მოკლეა და მარტო წიგნითაც საკმაოდ გრძელი არ არის. უკადრისობად მიგვაჩნია ჰკუა უწიგნო ტყაპუქ-ქვეშაც ვიგულვოთ. ჩვენ ვთაკილობთ და არ გვჯერა, რომ ყველა გონიერი კაცი იგივე წიგნია. რომ ყველა გონიერი კაცი, თუნდა უწიგნოც, ზოგჯერ მწიგნობარისათვისაც კი ოსტატია. ეს ტყუილი თაკილი...

- ტყუილმა ბრძნობამ იცის, – დაატანა კესომ და ჩამოართვა სიტყვა ღიმილით.
- და უვიცობის ცუდმედიდობამ!.. – დაუმატა არჩილმა.

ყურადღებით წაიკითხეთ მონაკვეთი მიხეილ ჯავახიშვილის მოთხრობიდან „ლამბალო და ყაშა“. სპარსეთში სამუშაოდ წასული ქართველი ექიმი მოგვითხრობს:

ფეხმარდი ქურთული რახსი ცხენი მყავდა. ალიონზე ავდგებოდი, ცხენს მოვაჯდებოდი და ორიოდე საათით ხან დილმანისკენ წავიდოდი, ხან გიულმანხანესკენ გავისეირნებდი, ხან კიდევ სოუჯბულაღის გზას დავადგებოდი.

ერთხელ დიდ გზას გადავუხვიე და მოლა თოჯასარის მთის კალთებზე გავედი.

ერთ ფერდზე ვირი და ორი კაცი დავინახე. დავაკვირდი და მაშადი იზათი და ლამბალო ვიცანი.

– ხომ-ხომ! – წყნარად იძახის იზათი.

ფერდობის გარდიგარდმო ვირი ნელი ნაბიჯით მიდის. ზედ ხურჯინი ჰკიდია. ლამბალო იმ ხურჯინიდან დროგამოშვებით თეთრ ქვებს ილაგებს კალთაში და ვირის ნაკვალევზე ჰყრის. მე ხის ძირში ვდგევარ და ვუთვალთვალე.

– საბარ ხეირ ოლსუნ, მაშადი იზათ! – დავუძახე ბოლოს შორიდან. მიცნეს, ვირი გააჩერეს და თავქვე დაემუნენ...

– საბარ ხეირ, ალა! – დილა მშვიდობისა, ბატონო, საიდან? აქ რამ მოგიყვანათ? როგორ ბრძანდებით?

ერთმანეთი მოვიკითხეთ. ისე დამხვდნენ, როგორც დიდი ხნის უნახავ ძმას. მერმე ვეკითხები:

- თქვენ რაღას აკეთებთ აქ?
- რუ გაგყავს.
- წყალი? ეგ ვირი და კენჭები რაღად გინდათ?
- აი, მობრძანდით და ნახეთ.

ავედი და ვნახე.

- ეს ქვები არხის კვალია. – მეუბნება მაშადი იზათი. – არხი სწორედ ამ კვალზე უნდა გავჭრათ.
- სადაური კვალია? – მიკვირს მე. – ვირი თავის ნებით მიდის. ან ალმა აუხვევს, ან დაღმა ჩამოვა. მაშადი იზათი იღიმება.

– არა, ალა, ვირი სწორედ მიდის. მხოლოდ ქვების ტვირთს იგი ოდნავ თავდაღმა მიჰყავს. მეც ეს მინდა.

არ დავუჯერე.

– შეუძლებელია, რომ ვირი არ შესცდეს. თუ ვირი ძლიერ დაქანდა, მანძილს წააგებ. თუ ამ პირუტყვმა ერთი ნაბიჯი მაინც გადასდგა თავაღმა, მაშინ წყალი ვერ ავა.

მაშადი იზათი ისევ ტკბილად იღიმება.

– არა, ალა, ვირი არ შესცდება. ასე მუშაობდნენ სპარსელები მაჰმადისა და შაჰ აბასის დროსაც, ასე მუშაობდა მამაჩემიც. ასე ვმუშაობ მეც. არასოდეს ერთი გოჯითაც არ შევმცდარვართ. ათიოდე გრძელი არხი მაქვს გაყვანილი. ყველგან ისე მიდის წყალი, რომ მოურწყავი ერთი ადლიც არ დაკარგულა.

მინდორზე გავედით. ვირი შესდგა. ლამბალო ორმოციოდე ნაბიჯით გაიქცა წინ და ერთ ალაგზე სარი ჩაარჭო. მაშადი იზათმა ფეხთ გაიხადა, ვირი გვერდით მოიყენა და იმის ნაფეხარზე გულაღმა დაწვა, ფეხები და პირი ლამბალოსკენ გაიშვირა.

ცხენზე ვზივარ და უცნაურ ჰიდრავლიკებს შევცქერი. იზათმა ფეხის ცერა თითები ერთმანეთს მიაბჯინა და დარჩენილ ჭუჭრუტანაში გაიხედა. იზათის თვალი პირველი წერტილია, ეს ჭუჭრუტანა – მეორეა, ლამბალოს სარი – მესამე. მე კი ჩემთვის ვფიქრობ:

„გაკოტრდა ევროპული გეოდეზიაც და ჰიდროტექნიკაც“.

იზათი ლამბალოს რაღაცას ანიშნებს ხელით. ლამბალოც ხან წინ წამოვა, ხან მარცხნივ მიუხვევს, ხან მარჯვნივ მიდგება. ბოლოს, როგორც იყო, იზათმა სამეზნელი წერტილი იპოვნა, წამოდგა და იმ სარისკენ წავიდა.

– ხომ-ხომ! – უთხრა ვირს და თან გაიყოლა.

მეც ავედევენე.

გაგონილი მქონდა, რომ უბრალო სპარსელები ევროპელებს ირიგაციის საქმეში პროფესორებად დაუდგებიანო. ურმიაში სპარსელი მირაბის საკვირველი საქმიანობა მქონდა ნახული. უსაათოდ მუშაობდა, მაგრამ ისე ანაწილებდა წყალს, რომ არავის ერთი წუთითაც არ დაუგვიანებდა და არც ერთ წვეთს არ დააკლებდა, არც მოუმატებდა. მზე და ალღო მათი საათი იყო. წყლის კანონდებულება და განაწილების სისტემა ბაბილონის მეფის ჰამურაბისაგან შეითვისეს. მაგრამ არ მეგონა, რომ უსწავლელი თათარი ასეთი მარტივი გეოდეზიური იარაღით – ფეხის თითებით და ვირის ნაბიჯით – ნიველირის მაგივრობას გასწევდა და ურჩ წყალს ასე ადვილად დაიპყრობდა.

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

წერით დავალებას თან ახლავს სამი მითითება. ეს მითითებები უნდა შეასრულოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ მოცემული ტექსტები მთლიანობაში არაადეკვატურად არის გაგებული, ნაშრომი ტექსტების პერიფრაზია ან ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გამწვანდება, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

გაითვალისწინეთ, ნაშრომი, რომლის მოცულობა არ აღემატება 120 სიტყვას, ენობრივი თვალსაზრისით არ შეფასდება.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტები შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ ილია ჭავჭავაძის ტექსტის მთავარი სათქმელის შესახებ;
- იმსჯელეთ მიხეილ ჯავახიშვილის ტექსტის მთავარი სათქმელის შესახებ;

- იმსჯელებით ამ ტექსტების მსგავსება-განსხვავების შესახებ (ყურადღება მიაქციეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებენ ავტორები).

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

3. ყურადღებით წაიკითხეთ ნაწყვეტები სულხან-საბა ორბელიანის ნაწარმოებიდან „სიბრძნე სიცრუისა“.

ხის ჩრდილსა ჭაბუკი მძინარე იყო, თან აკაზმული ცხენი ება. მოუწოდეს ჭაბუკსა მას. მოვიდა და ნახა მეფემან. ფუცა: მსგავსი მის ეტრატისა სახისა არისო! ყოველს კაცსა უკვირდა სიკეთე მისი.

წარმოდგა ყრმა იგი. მეფე დალოცა, დიდი ქება შეასხა, ხელს აკოცა. მეფემან აღსვა ცხენსა და წაიტანა თანა. ჰკითხა სადაურობა, ვინაობა და სადა მიმავლობა.

მან მოახსენა:

– მე არა ვიცი სადაური ვარ, მეფობისა წინაშე რა ვიკადრო? ეს ვიცი: მე ლეონ მქვიან, მამაჩემი დედის ჩემისა ჩემზედ ორსულობასა მომკვდარა და დედაჩემი – ჩემსა შობასა და მე აქა-იქ სვლითა გავზრდილვარ...

უთხრა ვაზირმან ლეონს:

– მოვედ, მეფესა ემსახურე და იყო თავი ვაზირთა და უხუცესი ჩემი, და მეფემან ძმურად პატივ გცეს.

თქვა ლეონ:

– მეფისა თანა მყოფი კაცი და ზამთარ დიდ ცეცხლთან მჯდომი სწორია. თუ ახლოს ზის, სიცხე დასწვავს და თუცა შორს წავა, ყინვა დაჰზრავს. მეფისა თანა მყოფსა კაცსა ხუთნი ძნელნი საქმენი უნდა სჭირდეს.

ერთი: რომე ორის თვალისაგან ერთი ასეთი მხედველი უნდა იყოს, რომე ასის თვალისაგან უმეტესს ხედვიდეს და მეორეს თვალით ბრმისაგან უბრმესი იყოს;

მეორე: აგრევე ცალი ყური ასმინოს და ერთი დაიყრუვოს;

მესამე: გული ფუნდუკისაგან უდიდესი ჰქონდეს, რაც ყურიდამ შევიდეს, დაიგროვოს და შეინახოს;

მეოთხე: რომელიც არ ვარგიყოს გაგონილი, არა თქვას და რომელიც კარგი და ჭკუათ საფერი იყოს, იგი გამოიღოს და თქვას;

მეხუთე: ასეთი ენა ჰქონდეს, თაფლი და სამსალა ორივე სდიოდეს...

აწ მეფეო, ხელმწიფეთა წინა მდგომი კაცი სანთელია: თავსა თვისსა დასწვავს და სხვათ გაუნათლებს; მეფისა საყვარელსა კაცსა სხვანი სძულობენ და ხრიკითა მასცა შეაძულებენ.

უბრძანა მეფემან:

– რაგინდ ბევრი იუბნა, ღმერთს თავი შენი ჩემთვის მოუცია. აჰა, ნიშანი შენი, რომელი შენვე მომეც ძილსა შინა!

ნახა სახე თვისი, თაყვანი სცა მეფესა და დამორჩილდა, წამოყვა, წამოვიდნენ. მოვიდნენ ქალაქსა მეფისასა, დაიდვეს ნადიმი, განისვენეს.

ოდეს გათენდა და შავთა უფსკრულთა ფარდაგი ცეცხლისა აღისა მსგავსისა მზის შუქითა დაიხივნა, მისნი ელვარე მოციქულნი ხმელეთსა გამოუგზავნნა, წავიდა მეფესთან ლეონ.

მეფემან მოიყვანა ძე თვისი საყვარელი ჯუმბერ, მოსცა ხელთა და უთხრა: ეგე ორნივე – ღვთისათვის და ეგ შენდა შემომივედრებიაო!

მოახსენა ლეონ:

– დღეს ვნახე ნიშანი წახდენისა ჩემისა, მე ძისა შენისა გაწვრთნა არ ძალმიც...

უბრძანა მეფემან:

– არა ნდომითა ჩემითა არის, ბედისაგან მოცემული ხარო.

მოახსენა ლეონ:

– ხელითწერილი მომეც ფიცისა, ვირემ ჩემი სიტყვა არ მოისმინო, სხვათა ენით არ მომაკვდინო.

მისცა მეფემან ხელითწერილი ფიცისა. წაიღო ლეონ საფიცარი იგი, მოჭედა ოქროთა და დაირჭო თავსა ზედა. აღაშენა სახლი სამეფო და ჯდა მუნ. დაუწყო ჯუმბერს წვრთნა და ასწავლიდა დღივ და ღამ. და მეფის წინაშე აღარ მიიყვანის ხშირად.

ყურადღებით წაიკითხეთ მურმან ლებანიძის ლექსი „არამც და არამც არ ჩაუჯდე ხელმწიფეს ნავში!“

პოეტზე იტყვის;
ჯამი იტყვის, ფეჰლევი იტყვის,
რუდაქი² იტყვის,
სიტყვასიტყვით ამასვე თითქმის;
შორიდან სალმით
შენს ხელმწიფეს დასდევს ფასი –
კაცია ისიც –
მაგრამ მაინც ქვეითად გასწი.
არ შეგეშალოს,
არ გაბრიყვდე, არ იყო ბავშვი, –
არამც და არამც
არ ჩაუჯდე ხელმწიფეს ნავში!
ვთქვათ, გაწყრა ღმერთი,
ქარაშოტმა დაბერა ავმა.

მიემსხვრა მეჩეჩს,
ანუ ზღვაში დაყვინთა ნავმა,
იტყვიან ერთნი:
„აეკიდა ხელმწიფეს გზაში,
ვერ უვაზირა –
ვაზირობა იცოდა ნავსი!“
იტყვიან სხვანი:
„უყვარდაო ლიქნი და ტაში!“
შენ დაგბრალდება –
ჩავარდები დუნის³ ყბაში...
არ შეგეშალოს,
არ გაბრიყვდე, არ იყო ბავშვი –

---

² ჯამი, ფეჰლევი, რუდაქი - ცნობილი სპარსელი პოეტები და საზოგადო მოღვაწეები.

³ დუნია - ქვეყანა.

არამც და არამც
არ ჩაუჯდე ხელმწიფეს ნავში!
ხოლო თუ დაცხრა,
ვინც დღეებში ქარიშხლებს ურევს,
ნავმა მშვიდობით
მიაღწია დიდების ყურეს,
დიდებას დიადს,
არ გაბრიყვდე, ხელმწიფე ჰპოვებს,

ხელმწიფის ჩრდილში
მოგიხდება დადგომა პოეტს...
კვარცხლბეკზე მდგარიც
და ქარიშხლით წყალწაღებულს –
ასეც და ისეც
ხალხის თვალში ხარ წაგებული!
მამ გასწი ფეხით!
პურს გიწვდიან ჩანგში და თარში!
სვი ხალხის ღვინო –
ხალხის შვილი ხალხადვე დარჩი!..
არ შეგეშალოს,
არ გაბრიყვდე, არ იყო ბავშვი –
არამც და არამც
არ ჩაუჯდე ხელმწიფეს ნავში!

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

წერით დავალებას თან ახლავს სამი მითითება. ეს მითითებები უნდა შეასრულოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აზრებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ მოცემული ტექსტები მთლიანობაში არაადეკვატურად არის გაგებული, ნაშრომი ტექსტების პერიფრაზია ან ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გამწვანდება, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

გაითვალისწინეთ, ნაშრომი, რომლის მოცულობა არ აღემატება 120 სიტყვას, ენობრივი თვალსაზრისით არ შეფასდება.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტები შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ სულხან-საბა ორბელიანის ტექსტის მთავარი სათქმელის შესახებ;
- იმსჯელეთ მურმან ლებანიძის ლექსის მთავარი სათქმელის შესახებ;

- იმსჯელებით ამ ტექსტების მსგავსება-განსხვავების შესახებ (ყურადღება მიაქციეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებენ ავტორები).

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

4.

(30) 26. ყურადღებით წაიკითხეთ მოსე ზამთარაძის ნაამბობი ჭაბუა ამირეჯიბის რომანიდან „დათა თუთაშხია“:

ფირალი კაცისთვის ზამთარია ძნელი. საირმის ტყეებში მასპინძელი მყავდა, მასთან ვაპირებდი გამოზამთრებას. დათა თუთაშხია წავიყვანე თან... მივედი მასპინძლისას, სეთური იყო გვარად. მარტო ცხოვრობდა. ოჯახი ქუთაისში ჰყავდა. ერთგვარი მიწა იყო იმ ადგილებში, მუშებს ათხრევიანებდა იმ მიწებს, არჩევდნენ, რეცხდნენ, აშრობდნენ და ქუთაისში ჩაქონდათ საპალნეებით და ურმებით. ინგლისელები ყიდულობდნენ იქ. ნავთის, წყლის და მისთანების ამოღებაში ყოფილა გამოსადეგი. კაი გვარიან ფულს აკეთებდა. ადრე მასთან ერთი ზამთარი მქონდა გატარებული. რომ მოვდიოდი, მითხრა სეთურმა, კიდევ მესტუმრეო. დიდი ყაჩაღობა იყო იმ ხანებში, სახელისთვის ჭირდებოდა ჩვენი სტუმრობა, სხვები აღარ დამეცემიანო, თვარა, სხვაფრივ?! ქონდა ალბათ, დასაცემი და გასამარცვი...

შეგვიპატიჟა. იქ თაბაგარი დაგვხვდა ერთი, – ჩემი მარჯვენა ხელიაო... წაიკოჭლებდა პატარას და, ბოდიში ამ სიტყვისათვის, მისთანა ცინგლიანი და გაუშრობელი ცხვირი მეორე არ მინახავს არსად... გააწყო თაბაგარმა სუფრა, მოიტანა ყველაფერი და ფეხზე იდგა, სანამ არქიფო სეთურმა არ უთხრა, დაჯექი ახლაო...

მოვრჩით ვახშამს. ოთახი მიგვიჩინა სეთურმა, იყავით სანამდე მოგბეზრდებათო. შეგვპირდა, დედაბერს მოგიყენებთ, გემსახურებათო. დავწექით, გვეძინა ერთხანს. ჯერ ღამე იყო კიდევ და ეზოში ზარს დაუწყეს რეკვა. მისთანა ალიაქოთი ატეხეს, კაცს ეგონებოდა, იწვის იქაურობა, აპა, ჰე, თავს უშველეთ როგორმეო...

მე რომ სეთურისას ზამთარი გავატარე, მაშინ აქ მისი პატარა ქოხი იდგა მარტო. ახლა იმ ქოხის მაგიერ კაი ოდა იყო და მის წინ მოედანს მიწური სახლები ერტყა გარშემო, ბარე თხუთმეტი-ოცი. ჯერ ისევ რეკდა ზარი, რომ გამოცვივდა მიწურებიდან კაცი და ქალი, ბებერი და ახალგაზრდა. ყველა სეთურის სახლისკენ წამოვიდა ძუნძულით. როგორი ფაციფუცი და მირბენ-მორბენა იყო!.. თხუნელებისთვის გოგირდი რომ შეგიბოლებია და ძალთუმრავლესი რომ ამოცვენილა ზოგი სიდან და ზოგი სიდან – ისეთი სწორედ... მოედნისკენ გამოვწიეთ, გავჩერდით და აგერ გეტყვი, რაც ამბავი ვნახეთ: ის კოჭლი მედავითნე თაბაგარი, – წუხელის რომ გვემსახურებოდა და სეთურმა თავის მარჯვენა ხელად რომ გაგვაცნო, – საგულდაგულოდ გადახერხილ კუნძზე გასულიყო და გულხელდაკრეფილი იდგა ზედ. მის წინ ორ მწკრივად გაშტრინგული ოცი თუ ოცდახუთი ქალი და კაცი რაღაც ლოცვას თუ ლექსს ლაპარაკობდა გაცხარებით. ისინი რომ გაჩუმდნენ, მაშინ კუნძზე შემოსკუპებულმა თაბაგარმა ჩაიბუტბუტა:

– ხოლო მომძღვნელმან ჩვენის პურისა და სარჩოსი, მამამან ჩვენმან უსათნოესმან და უკეთილესმან, რომელ არს არქიფო, იცოცხლოს მარადჟამს!

მერე აუხსნა თაბაგარმა:

– დღეის იქით მარტო არქიფოდ გიხსენებიათ ჩვენი მამა და მარჩენალი, არქიფომ იცოდეს და თქვენო... ხოლო მომძღვნელმან ჩვენის პურისა და სარჩოსი, მამამან ჩვენმან უსათნოესმან და უკეთილესმან, რომელ არს არქიფო... მიუმატეთ მაგას: ექვთიმე, მელენტი, პოლიევქტი, დომენტი,

აბესალომ, ტიხონ და კალენიკე – და დაუმატეთ კიდევ, ძველად რომ იყო, ისე: იცოცხლოს მარადყამს!

არაფერი არ გამოვიდა აქედან, ვერ დაიხსომეს სახელები. სამჯერ თუ ოთხჯერ ცადა თაბაგარმა – მაინც ვერ დაიხსომეს.

– ასე უცბად, კაკო-ბატონო?! – თქვა ვილაცამ.

– ლაპარაკი! – დაიპუტუნა თაბაგარმა... – სმენა იყოს! მე რომ ჩამოვთვალე, ის სახელები ნიშნავს: გულკეთილს, მზრუნველს, დიდად სასურველს, დამწყენარებელს, მამას მშვიდობისას, ბედნიერების მომტანს და ბრწყინვალედ გამარჯვებულს. გაიგეთ?

– მასე ვისწავლოთ, კაკო ბატონო. ქართულია ეგ და უფრო გვეხერხება ჩვენ.

– არ გამაგონოთ! ლაპარაკი, ახლა! ისე უნდა ისწავლოთ, როგორც გითხარით...

– ვადა მოგვეცი, კაკო-ბატონო, ასე ერთ დღეში მაგდენ სიბრძნეს რა ისწავლის!

– ლაპარაკი! არ იქნება ვადა. ქალაღზე დავეწერ, მოგიტანთ და სერაპიონამ ქე იცის ასოების გარჩევა, მოგეხმარებათ სერაპიონა.

გაბრუნდა თაბაგარი ქალაღის მოსატანად.

– ახლა დავიღუპეთ ფესვიანად და ცოლშვილიანად. წელებს დაგვწყვეტს სერაპიონა მისი წილი მიწის თრევით!

– ვინ მიცემს მაგის ნებას! იცის ასოები და უნდა მოგვეხმაროს უსასყიდლოდ, აპა, რავა!

– კი, აბა! მე წულის შეკერვაც მეხერხება. რა ვქნა აწი, წალებიც უსასყიდლოდ გიკეროთ თუ?

იქ ჩოჩქოლი და ვაი-ვიში ატყდა, კაცს ეგონებოდა, კლდიდან გადაყრას უპირებს ყველას კაკოია თაბაგარიო.

– რას შერებით, ხალხო, რას გავხართ, თუ ხედავთ ამას! – დაიძახა დათა თუთაშხიამ და გაინაბა ხალხი. – ვინ ხართ თქვე უბედურებო, რა ჯიშის ხართ! რა გიყოთ და რას დაგამსგავსათ მამამაღლმა სეთურმა და, აგერ, ამ მოსასპობმა თაბაგარმა, არ ფიქრობთ?! ვერ ხედავთ ამას?!

– რაო, რას ამბობს მაგ კაცი?

– რას ამბობს და, მარჩენალზე – მამამაღლიო და თაბაგარზე – მოსასპობიო!..

ერთ წამს გაინაბა ხალხი. მერე იყვირა ვილაცამ, – მაგათ, ბიჭებო! ამის დამახეზა იყო და ცოფიანი ქოფაკებივით გვეტაკა ყველა... დათას უკნიდან მარგილი ჩაცხეს, დააგდეს ძირს და ამ დროს დამაყარეს მეც.

– დამბაჩა აქვთ მაგენს! – დაიყვირა ვილაცამ.

თვალის დაფახუნებაში აგვართვეს იარაღი და გვირტყეს, მარა რა გვირტყეს!.. სანამდე მოხეზრდათ – იქამდე. რომ მოხეზრდათ, გამოიყვანეს თავლიდან ჩვენი ცხენები, მიგვაბეს კუდეზე და გადაკრეს მათრახები. ორასი, სამასი ნაბიჯი გვათრიეს დამფრთხალმა ცხენებმა.

კაი ხანს ვეყარეთ მიწაზე. არავინ არ მოგვკარებია. მოვითქვით სული, გავიხსენით, რავარც იქნა, ხელ-ფეხი, მარა სიარული არ შეგვეძლო და რაფრად ავფორთხდით ცხენებზე, ახლაც ვერ გამიგია... მერე დავიძარით ამ უბელო ცხენებით, მთაში მეჯოგეების კარვები ვიცოდი – ავედით იქ და დავბინავდით.

ყურადღებით წაიკითხეთ შანდორ პეტეფის ლექსი „ძაღლების სიმღერა“:

ცაში ტრიალებს ბუქი,
ქარი გიჟივით დაქრის,

მოდის თოვლი და წვიმა -
ორი ტყუპი ძმა ზამთრის.

ჩვენ არ გვაფიქრებს ქარი,
ბატონმა მოგვცა ბინა,
ვგდივართ კუთხეში ჩვენთვის
და თბილ ბუხართან გვძინავს...

არც საჭმლისა გვაქვს დარდი,
როდი ვშოულობთ ძალით,
ბატონის სუფრას ჩვენთვის
რჩება გახრული ძვალი.
თუმცა მწარეა შოლტი,
ზურგს რომ აგვიწვავს სტვენით,
მაგრამ დარტყმასაც იტანს
ძალღური ძვალი ჩვენი.

ბატონს გაუვლის რისხვა,
მოსვლას გვანიშნებს მშვიდად,
ფეხებს ვულოკავთ ენით,
ბედნიერი ვართ დიდად!

თარგმანი გრიგოლ აბაშიძისა

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

წერით დავალებას თან ახლავს სამი მითითება. ეს მითითებები უნდა შეასრულოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აზრებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ მოცემული ტექსტები მთლიანობაში არაადეკვატურად არის გაგებული, ნაშრომი ტექსტების პერიფრაზია ან ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გამწვანდება, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

გაითვალისწინეთ, ნაშრომი, რომლის მოცულობა არ აღემატება 150 სიტყვას, ენობრივი თვალსაზრისით არ შეფასდება.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტები შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ ჭაბუა ამირეჯიბის ტექსტის მთავარი სათქმელის შესახებ;
- იმსჯელეთ შანდორ პეტეფის ლექსის მთავარი სათქმელის შესახებ;
- იმსჯელეთ ამ ტექსტების მსგავსება-განსხვავების შესახებ (ყურადღება მიაქციეთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებენ ავტორები).

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

მხატვრული ტექსტის ანალიზის შეფასების კრიტერიუმები

წერითი დავალების მაქსიმალური ქულაა **30**. თუ აბიტურიენტის ნაშრომი მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, თითოეული მითითება მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით არის შესრულებული ან ტექსტი მთლიანად არაადეკვატურადაა გაგებულ (ანდა გაურკვეველი კალიგრაფიის გამო ნაშრომის წაკითხვა ვერ ხერხდება), **დაიწერება 0 ქულა და ნაწერი აღარ გასწორდება**.

დავალების ესა თუ ის მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული

ნაშრომი, რომლის მოცულობაც 120 სიტყვას არ აღემატება, VIII, IX და X კრიტერიუმებით არ შეფასდება!

I კრიტერიუმი

№	მოცემული ტექსტის ადეკვატური გაგება და გააზრება	ქულები
1.	ტექსტი ღრმად აა გააზრებული, ნაშრომში იგრძნობა ავტორის უმთავრესი სათქმელისა და ემოციური მიზანდასახულობის წვდომა.	4
2.	ტექსტი ადეკვატურადაა გაგებულ.	3
3.	ერთ შემთხვევაში შეინიშნება ტექსტის არაადეკვატური გაგება.	2
4.	ერთზე მეტ შემთხვევაში ტექსტი არაადეკვატურადაა გაგებულ.	1
5.	ტექსტი მთლიანად არაადეკვატურადაა გაგებულ.	0 ნაწერი აღარ სწორდება

II კრიტერიუმი

№	ნაშრომის აგება	ქულები
1.	ნაშრომი უპასუხებს სამივე მითითებას და კარგადაა ორგანიზებული , აბზაცები სწორადაა გამოყოფილი.	3

2.	ნაშრომი უპასუხებს სამ მითითებას, თუმცა ტექსტი არ არის კარგად ორგანიზებული ან/და ზოგან აბზაცები არასწორადაა გამოყოფილი ; ან ნაშრომი უპასუხებს ორ მითითებას და კარგადაა ორგანიზებული, აბზაცები სწორადაა გამოყოფილი.	2
3.	ნაშრომი უპასუხებს ორ მითითებას, თუმცა ტექსტი არ არის კარგად ორგანიზებული ან/და ზოგან აბზაცები არასწორადაა გამოყოფილი ; ან ნაშრომი უპასუხებს ერთ მითითებას და კარგადაა ორგანიზებული, აბზაცები სწორადაა გამოყოფილი.	1
4.	ნაშრომი უპასუხებს ერთ მითითებას, თუმცა ტექსტი არ არის ორგანიზებული ან/და აბზაცები არასწორადაა გამოყოფილი.	0

III კრიტერიუმი

№	დავალების (მითითებების) აღეგებტური გაგება და გააზრება	ქულები
1.	დავალება აღეგებტურად არის გააზრებული, არ არის საკითხიდან გადახვევის არც ერთი შემთხვევა (ისეთი ფაქტის, მოსაზრებისა თუ ციტატის დამოწმება, რომლებიც განსახილველ საკითხს არ უკავშირდება).	2
2.	დავალების პირობა ძირითადად აღეგებტურად არის გააზრებული, თუმცა ერთ შემთხვევაში შეინიშნება დავალების პირობის არააღეგებტური გაგება ან არის საკითხიდან გადახვევის ორიოდე შემთხვევა (ისეთი ფაქტის, მოსაზრებისა თუ ციტატის დამოწმება, რომელიც განსახილველ საკითხს არ უკავშირდება).	1
3.	დავალების პირობა არააღეგებტურადაა გააზრებული.	0

IV კრიტერიუმი

№	მოსაზრებების არგუმენტირება და აღეგებტური ციტირება	ქულები
1.	მსჯელობა სამივე მითითების მიხედვით დასაბუთებულია (არგუმენტირებულია) და არგუმენტები გამყარებულია ტექსტური მასალით.	6
2.	მსჯელობა ორი მითითების მიხედვით დასაბუთებულია და არგუმენტები გამყარებულია ტექსტური მასალით, ხოლო მესამე მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები არაადამაჯერებელია და/ან არ არის გამყარებული ტექსტური მასალით.	5
3.	მსჯელობა ორი მითითების მიხედვით დასაბუთებულია და არგუმენტები გამყარებულია ტექსტური მასალით, ხოლო მესამე მითითება საერთოდ არ არის შესრულებული (პერიფრაზია ან მსჯელობა ორიოდე წინადადებითაა გადმოცემული).	4

4.	მსჯელობა <i>ერთი</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით, ხოლო <i>ორი</i> მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით.	3
5.	მსჯელობა <i>ერთი</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით, <i>მეორე</i> მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით, ხოლო <i>მესამე</i> მითითება საერთოდ <i>არ არის</i> შესრულებული (პერიფრაზია ან მსჯელობა ორიოდე წინადადებითაა გადმოცემული).	2
6.	<i>სამივე</i> მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით.	1
7.	<i>ორი</i> მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით, ხოლო <i>მესამე</i> მითითება საერთოდ <i>არ არის</i> შესრულებული; ან მსჯელობა <i>ერთი</i> მითითების მიხედვით <i>დასაბუთებულია</i> და არგუმენტები <i>გამყარებულია</i> ტექსტური მასალით, ხოლო დანარჩენი მითითებები საერთოდ <i>არ არის</i> შესრულებული; ანდა <i>ერთი</i> მითითების მიხედვით მსჯელობისას არგუმენტები <i>არადამაჯერებელია</i> და/ან <i>არ არის</i> გამყარებული ტექსტური მასალით, ხოლო დანარჩენი მითითებები საერთოდ <i>არ არის</i> შესრულებული.	0

V კრიტერიუმი

№	ტექსტის მხატვრული თავისებურებების შეფასება	ქულები
1.	მსჯელობა ავტორის სტილის შესახებ <i>დამაჯერებელია</i> , <i>გამოყოფილია არაერთი</i> მხატვრული საშუალება და დამოწმებული მაგალითები <i>სწორია</i> .	3
2.	მსჯელობა ავტორის სტილის შესახებ <i>დამაჯერებელია</i> , <i>გამოყოფილია არაერთი</i> მხატვრული საშუალება, თუმცა ერთ შემთხვევაში მაგალითი <i>არასწორია</i> ანდა მსჯელობა ავტორის სტილის შესახებ <i>არადამაჯერებელია</i> , თუმცა <i>გამოყოფილია არაერთი</i> მხატვრული საშუალება და დამოწმებული მაგალითები <i>სწორია</i> .	2
3.	ნაშრომში არის მსჯელობა ავტორის სტილის შესახებ, მაგრამ <i>არ არის</i> გამოყოფილი <i>არცერთი</i> მხატვრული საშუალება; ნაშრომში <i>არ არის</i> მსჯელობა ავტორის სტილის შესახებ, მაგრამ <i>გამოყოფილია რამდენიმე</i> მხატვრული საშუალება, თუმცა დამოწმებულ მხატვრულ საშუალებათაგან ერთი <i>არასწორია</i> .	1
4.	ნაშრომში <i>არ არის</i> მსჯელობა ავტორის სტილის შესახებ, გამოყოფილი მხატვრული საშუალებები <i>არასწორია</i> ან ნაშრომში <i>არ არის</i> მსჯელობა ტექსტის მხატვრული თავისებურებების შესახებ.	0

VI კრიტერიუმი

№	<i>დამოუკიდებელი აზროვნება და ზოგადი განათლება</i>	<i>ქულები</i>
1.	ნაშრომში <i>მკაფიოდ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, შეხედულებათა და შეფასებათა არაშაბლონურობა და ზოგადი განათლება.	3
2.	ნაშრომში <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, თუმცა <i>მკაფიოდ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება; ანდა ნაშრომში <i>მკაფიოდ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, შეხედულებათა და შეფასებათა არაშაბლონურობა, თუმცა <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება.	2
3.	ნაშრომში <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლებაც და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარიც; ან <i>არ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, თუმცა <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება; ანდა ნაშრომში <i>ნაწილობრივ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, მაგრამ <i>არ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება.	1
4.	ნაშრომში <i>არ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი, აგრეთვე <i>არ</i> გამოვლინდა აბიტურიენტის ზოგადი განათლება.	0

VII კრიტერიუმი

№	<i>ფაქტობრივი სიზუსტე</i>	<i>ქულები</i>
1.	ნაშრომში <i>არ არის</i> დაშვებული ფაქტობრივი შეცდომა.	1
2.	ნაშრომში <i>დაშვებულია</i> ფაქტობრივი შეცდომა.	0

VIII კრიტერიუმი

№	<i>ლექსიკა და სტილი</i>	<i>ქულები</i>
1.	ნაშრომში აზრი ენობრივად (ლექსიკურად) <i>ზუსტად და მკაფიოდაა</i> გამოხატული, შერჩეულია დასმული ამოცანის <i>შესაფერისი სტილი</i> , გვხვდება ორიოდ სტილისტიკური ხარვეზი.	3
2.	ნაშრომში აზრი ენობრივად (ლექსიკურად) <i>ზუსტადაა</i> გამოხატული, მთლიანობაში დაცულია ნაშრომის სტილის ერთგვაროვნება, თუმცა გვხვდება რამდენიმე სტილისტიკური ხარვეზი.	2

2.	ნაშრომში აზრი გასაგებია, მაგრამ <i>ლექსიკა მწირია</i> , გვხვდება არაერთი სტილისტიკური ხარვეზი.	1
3.	თხზულება სტილისტიკურად <i>გაუმართავია</i> (ზოგიერთი მონაკვეთის აზრის გაგება ჭირს).	0

IX კრიტერიუმი

<i>№</i>	<i>მორფოლოგია-ორთოგრაფია და სინტაქსი</i>	<i>ქულები</i>
1.	არ არის <i>ორზე მეტი</i> შეცდომა.	3
2.	არ არის <i>ოთხზე მეტი</i> შეცდომა.	2
3.	არ არის <i>ექვსზე მეტი</i> შეცდომა.	1
4.	დაშვებულია <i>ექვსზე მეტი</i> შეცდომა.	0

X კრიტერიუმი

<i>№</i>	<i>პუნქტუაცია</i>	<i>ქულები</i>
1.	არ არის <i>სამზე მეტი</i> შეცდომა.	2
2.	არ არის <i>ექვსზე მეტი</i> შეცდომა.	1
3.	დაშვებულია <i>ექვსზე მეტი</i> შეცდომა.	0

X კრიტერიუმი

<i>№</i>	<i>პუნქტუაცია</i>	<i>ქულები</i>
1.	არ არის <i>სამზე მეტი</i> შეცდომა.	2
2.	არ არის <i>ექვსზე მეტი</i> შეცდომა.	1
3.	დაშვებულია <i>ექვსზე მეტი</i> შეცდომა.	0